

323 Instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed

Relevante artikel(en)

- Artikel 52 (b) (iii) en artikel 57 van Verordening (EG) No. 1698/2005
- Punt 5.3.3.2.3 van bijlage II van Verordening (EG) No. 1974/2006

Maatregelcode: 323

Reden voor inzet op deze maatregel

In Verordening (EG) No 1698/2005 wordt in overwegingen 31 en 46 benadrukt dat er zowel milieu- als economische overwegingen zijn om te investeren in de aantrekkelijkheid van het platteland en in goed verankerde systemen om de economische levensduur van de gepleegde investeringen langdurig te borgen. In lidstaat Nederland is het van groot belang dat urbane ontwikkelingen worden ondersteund door gebruiksfuncties van de peri-urbane en rurale zone. Een aantrekkelijk landschap vormt een belangrijke vestigingsfactor, is vermarktbaar en vormt basis voor economische diversificatie op het platteland.

Het Nederlandse platteland is rijk aan erfgoed. Dit erfgoed wordt over het algemeen goed beheerd. In veel gevallen is het landelijk erfgoed toegankelijk voor eigen inwoners en toeristen uit binnen- en buitenland. Door economische functies te verbinden aan gebouwen en landschap worden vele inkomsten en banen gegenereerd.

Het Nederlandse platteland is gevarieerd, het kent relatief weidse en unieke landschappen, zoals de polders, die duurzame bescherming behoeven tegen oprukkende bebouwing. Het kent ook zeer verschillende kleinschalige landschappen, met karakteristieke boerderijen, kapellen, kerken, molens, watermolens, kastelen en vestingwerken, maar ook bijzondere landschapselementen, zoals veenweiden, kalkgraslanden en graften. In belangrijke delen van het landschap komt archeologisch erfgoed voor, dat bescherming, consolidatie of herstel behoeft.

Nederland heeft grote delen van haar landelijk gebied gedefinieerd als hoogwaardig en deze deels een beschermende status gegeven. Voor deze gebieden zijn of worden integrale ontwikkel- en beheersplannen opgesteld.

Het landelijk erfgoed behoeft voortdurend onderhoud, maar ook aanpassing aan nieuwe voorwaarden en antwoord op bedreigingen en marktkansen. Deze maatregel zal hiervoor worden aangewend.

Doel van de maatregel

Verbeteren en behouden van de attractiviteit van de regio, behoud van natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarde, benutten van de kenmerkende kwaliteiten van het landelijk gebied voor de sociaal-economische potentie van de Nederlandse regio's.

Reikwijdte en acties

Steun wordt verleend voor activiteiten gericht op instandhouding en opwaardering van landelijk erfgoed. Het betreft studies, planvorming, de bevordering van het milieubewustzijn in relatie tot het natuurlijk erfgoed. De investeringen vinden plaats in het kader van onderhoud (niet beheer), herstel of restauratie en opwaardering van natuurlijk en cultureel erfgoed, alsmede investeringen in overige gebieden (inclusief landschapselementen) met hoge natuurwaarden. Het gaat ook om inrichtingsmaatregelen in en mitigerende maatregelen buiten het gebied met hoge natuurwaarden om natuurwaarden in het gebied te vergroten. Aandacht gaat onder meer uit naar de ambitie voor de versnelde ontwikkeling van robuuste ecologische verbindingzones. Maatregelen zijn integraal en in samenhang met doelstellingen gericht op water, milieu, landschap en biodiversiteit.

Beschrijving van de typen acties die worden ondersteund (art. 57 (a) en (b), vo 1698/2005)

- Opstelling van beschermings- en beheersplannen met betrekking tot Natura 2000-gebieden.
- Opstelling van beschermings- en beheersplannen met betrekking tot andere gebieden met hoge natuurwaarde.
- Acties om het milieubewustzijn te vergroten.
- Investeringen in het kader van onderhoud, herstel en opwaardering van het natuurlijk erfgoed
- Investeringen in gebieden met een hoge natuurwaarde.
- Studies in het kader van onderhoud, restauratie en opwaardering van het cultureel erfgoed, zoals culturele kenmerken van dorpen en plattelandlandschap en archeologie.
- Investeringen in het kader van onderhoud, restauratie en opwaardering van het cultureel erfgoed, zoals culturele kenmerken van dorpen en plattelandlandschap en archeologie.

Begunstigden

Overheden en alle natuurlijke of rechtspersonen

Voorwaarden maatregel

- De gesubsidieerde investering dient gedurende vijf jaar te rekenen vanaf het namens de beheersautoriteit genomen financieringsbesluit geen belangrijke wijziging te ondergaan die:
 - de aard of de uitvoeringsvoorwaarden ervan raakt, of een onderneming of overheidsinstantie onrechtmatig voordeel oplevert;
 - het gevolg is hetzij van een verandering in de aard van de eigendom van een infrastructuurvoorziening, hetzij van de beëindiging of verplaatsing van een productieactiviteit.
- In het projectplan dient te worden onderbouwd dat de voorgestelde investeringen en/of activiteiten in kernen groter dan 15.000 inwoners maar kleiner dan 30.000 inwoners, overwegend ten goede komen van bewoners van het platteland buiten de kern.
- De objecten of gebieden zijn door rijk, provincie of gemeente aangewezen als objecten of gebieden met te beschermen culturele, archeologische, natuur en/of landschappelijke waarde.
- Het projectplan dient een beheersplan en indien relevant, een exploitatiebegroting te bevatten.

Beoordelingscriteria

- Projecten moeten passen in regionaal geformuleerd beleid.
- Waar het projecten betreft die inkomsten genereren, wordt slechts bijgedragen in de "onrendabele top". Onder onrendabele top wordt verstaan dat deel van de investering dat uit de exploitatie niet kan worden terugverdiend. Deze onrendabele top moet blijken uit de meerjarige exploitatiebegroting.
- De projectaanvraag dient inzicht te geven in:
 - toegevoegde waarde kwaliteit van milieu en leefomgeving;
 - doelmatigheid en duurzaamheid;
 - schaalniveau en samenwerkingsgraad.
- De mate waarin is voorzien in een duurzaam (her)gebruik en/of beheer en, indien relevant, een exploitatieplan.

Milieueffecten

- De activiteit is bijdragend aan landschappelijke en milieu doelen en dient te passen binnen het plattelandsbeleid ten aanzien van visuele effecten, verkeer en hinder door geluid. Afwegingen worden weergegeven in provinciale streek- en omgevingsplannen.
- Activiteiten gericht op het onderhoud, herstel en opwaardering van natuurlijk erfgoed kunnen bijdragen aan de oppervlakte natuur- en landschapselementen, waterkwaliteit, herstel van het watersysteem en biodiversiteit.

Soorten in aanmerking komende kosten

- De bouw, verwerving of verbetering van onroerende goederen; kosten van grond, gebouwen, bouwconstructies, infrastructuur (incl. waterlopen), inrichting van gebouwen en terreinen (inclusief restauratie, renovatie, verbetering, aanpassingen en uitbreiding en beplantingen) voor het project voor instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed.
- De aankoop van grond voor een bedrag hoger dan 10% van de totale subsidiabele uitgaven voor de betrokken concrete actie komt niet voor een bijdrage uit het ELFPO in aanmerking.
- In uitzonderlijke, naar behoren gemotiveerde situaties kan een hoger percentage worden vastgesteld voor concrete acties voor grondaankopen ten behoeve van milieubehoud (in deze maatregel natuurlijk erfgoed):
 - In de situaties dat de verhouding tussen de totale investering voor de concrete actie en de kosten voor de grondaankoop meer is dan 1:2 (grondaankopen bedragen meer dan 33 %) komen de kosten voor grondaankopen voor 25% in aanmerking voor een bijdrage vanuit het ELFPO.
 - Tevens moet worden aangetoond dat de te verwerven grond essentieel is voor de realisatie van de ecologische verbindingszone of het natuurkerngebied. Reden is dat vanuit het natuurbeleid voor de versnelde ontwikkeling van met name robuuste ecologische verbindingszones, grondverwerving onontbeerlijk is om het gewenste niveau van biodiversiteit te bereiken.

- Aangetoond moet worden dat de gewenste biodiversiteit niet kan worden gerealiseerd met agrarisch natuurbeheer. Grondvererving is dan onontbeerlijk om de beleidsdoelen gericht op de bevordering van de biodiversiteit in het landelijk gebied alsmede de bevordering van de dispersie van soorten, te realiseren. Robuuste verbindingzones en natuurkerngebieden dragen bij aan het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering voor soorten door toename van leefbiotoop en verspreidingsmogelijkheden alsmede aan de waterkwaliteit en herstel van het hydrologisch systeem en potentiële natuurwaarden.
- Eenmalige voorbereidings-, plan- en organisatiekosten om te komen tot een goed project zoals architectenkosten, ingenieurbureaus, adviesondersteuning, verwerving van patentrechten en licenties, tot maximaal 15% van de projectkosten gericht op het project voor instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed. Slechts indien goed beargumenteerd kunnen de voorbereidingskosten maximaal 25% van de totale projectkosten bedragen, het kan dan gaan om risicovolle of experimentele projecten waarbij meer kosten gemaakt moeten worden om te komen tot een goed onderbouwd projectplan.
- Studies en investeringen in het kader van onderhoud (niet zijnde het jaarlijks regulier beheer), restauratie en opwaardering van het culturele erfgoed (zoals culturele kenmerken van dorpen en plattelandslandschappen).
- Communicatie en promotieactiviteiten gericht op het vergroten van het milieubewustzijn zoals het maken van een website als onderdeel van het project, tot maximaal 10% van de projectkosten.
- Loonkosten van het direct bij de uitvoering van het project betrokken personeel alsmede kosten van eigen arbeid van de aanvrager in het kader van het project.
- Eenmalige kosten voor het opstellen van beheers- en zover relevant exploitatieplannen gericht op de projectactiviteiten.

Niet subsidiabel zijn binnen deze maatregel:

- Kosten voor exploitatie en beheer;
- Kosten voor normale vervangingsinvesteringen;
- Kosten voor wettelijk verplichte activiteiten.

Bijdragen in natura (Verordening (EG) nr. 1974/2006 art. 54)

Investeringen met bijdragen in natura van een begunstigde uit de overheids- of de privésector, nl. de levering van goederen of diensten waarvoor geen facturen of gelijkwaardige stukken gestaafde betaling in geld wordt gedaan, zijn subsidiabel. Voorwaarde is dat de bijdragen betreft in de vorm van de inbreng van grond of onroerend goed, bedrijfsuitrusting of grondstoffen, onderzoeks- of beroepsactiviteiten of onbetaald vrijwilligerswerk. Hierbij dient de financiële waarde ervan onafhankelijk te worden beoordeeld en geverifieerd.

In geval van de inbreng van grond of onroerend goed wordt de waarde gecertificeerd door een onafhankelijke bevoegde taxateur of bevoegde officiële instantie.

In het geval van onbetaald vrijwilligerswerk wordt de waarde van dat werk bepaald met inachtneming van de eraan bestede tijd en van het uur- en dagtarief van de beloning voor vergelijkbaar werk, zulks voor zover relevant op basis van een vooraf bepaald stelsel om normbedragen voor kosten toe te passen, waarbij als voorwaarde geldt dat het controlesysteem een redelijke zekerheid moet bieden dat het werk is uitgevoerd.

De door het ELFPO medegefinancierde overheidsuitgaven die bijdragen tot een concrete actie waarbij bijdragen in natura worden geleverd, mogen aan het einde van de concrete actie niet hoger zijn dan de totale subsidiabele uitgaven exclusief die bijdragen in natura

Steunintensiteit

- In geval van overheden is het steunbedrag maximaal 100% van de totale subsidiabele kosten. De aan overheden verleende financiering is geen staatssteun als werkzaamheden uitsluitend publieke doelen dienen en geen economische voordeel toekomt aan ondernemers.
- Voor investeringen in of door betrokken private organisaties komt maximaal 100% van de totale subsidiabele kosten in aanmerking voor subsidie.
- In het geval van steun aan een onderneming is de de minimisverordening (EG) Nr.1998/2006 voor deze investeringen van toepassing: Het totaal aan steun dat aan een eindbegunstigde over een periode van drie belastingjaren kan worden verstrekt bedraagt € 200.000. Onder belastingjaar wordt verstaan: belastingjaar als bedoeld in art. 2 van de verordening (EG) nr. 1998/2006 betreffende toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op de de-minimissteun. Het betreft investeringen in productieve activa.
- In het geval van steun aan een landbouwer ten behoeve van de instandhouding van traditionele landschappen en gebouwen op landbouwbedrijven is het steun bedrag maximaal 40%, met een maximum van 200.000 euro over een periode van drie belastingjaren.

Demarcatie

- As 2: indien activiteiten zowel binnen de reikwijdte van een maatregel binnen as 2 vallen als binnen maatregel 323, dan behoren deze activiteiten tot as 2.
- Indien activiteiten binnen de reikwijdte van andere maatregelen binnen as 3 vallen dan behoren deze activiteiten niet tot maatregel 323.
- Wat betreft de afbakening met EFRO geldt dat projecten die passen onder maatregel 323 en waar de totale subsidiabele publieke kosten minder dan € 500.000 bedragen, primair vanuit het POP voor steun in aanmerking komen.

LIFE: de afbakening zal via de administratieve organisatie plaatsvinden.

Financiering

Soort	Totaal bedrag 2007-2013 (verwachting) (in miljoenen euro's)
Private financiering	56,8
Nationale publieke steun	Cofinanciering 28,4 Top-up 2,32
EU publieke steun	28,4
Verwachte totaal voor 2007-2013	115,9

Overgangsbepalingen

Overgangsbepaling voor acties gefinancierd uit POP1 zijn van toepassing in geval van uitspraken bezwaar en beroep.

Gekwantificeerde doelen voor EU-indicatoren

Type indicator	Indicator	Nulsituatie	Streefwaarde
Output (verplicht)	Aantal ondersteunde acties voor investeringen voor het behoud en de opwaardering van het landelijk erfgoed (incl. top-up)	0	234
	Totaal investeringsvolume (incl. top-up)	0	€ 117,1 miljoen

Aanvullende programma specifieke indicatoren en gekwantificeerde doelen

Output (nationaal)	Ingerichte natuurgebieden (ha)		
	Ecologische verbindingszone (km)		
	Aantal cultuurhistorische objecten (stuks)		